

HOMERICA JOVIS EPITHETA COMPARANTUR

CUM

HESIODEIS.

DISSERTATIO

INAUGURALIS PHILOLOGICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

AD SUMMOS

IN PHILOSOPHIA HONORES

RITE CAPESSENDOS

DIE V. M. FEBR. A. MDCCCLXVII

H. X. L. C.

PUBLICICE DEFENDET

AUCTOR

JULIUS TREUTLER,

SILESII.

ADVERSARIORUM PARTES SUSCEPERUNT:

W. WEGEHAUPT, PHIL. CAND.

R. FRANKE, PHIL. STUD.

H. MEISSNER, PHIL. STUD.

STAMPED
IN THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL

AVO OPTIMO DILECTISSIMO
CAROLO AUGUSTO KRETSCHY

HASCE

HASCE
STUDIORUM PRIMITIAS
PIO GRATOQUE ANIMO

D. D. D.

AUCTOR.

THESES.

- 1) Jure bellum Jugurthinum magnum vocatur a Sallustio.
 - 2) Major discendi voluptas quam labor.
 - 3) Quam operam Demosthenes Atheniensium reipublicae tribuit, ea non eventu metienda est.
 - 4) *Κύδιστος μέγιστος* apud Homerum belli rectorem significat Jovem.
 - 5) Cic. Brut. II §. 7 falsa est Klotzii conjectura „egere“; scribendum „geri“.
 - 6) Aesch. Ag. 152 (Herm.) probanda est G. Curtii emendatio:

*ἢ τὸ ματᾶν ἀπὸ φροντίδος ἄχθος
χρὴ βαλεῖν ἐτητύμως.*
 - 7) C. Julius Caesar atque Washington ea in re sunt similes quod uterque quamvis egregius imperator tamen magis civis erat quam miles.
-

Undecim annorum puer cum primum legere coepi Homerum, primis difficultatibus mox superatis incredibilem ex poeta amoenissimo voluptatem percepi. Atque adeo in dies crevit haec oblectatio, ut instante maturitatis examine cum quarum litterarum studio essem incubiturus disceptandum esset, non jureconsultis quorum e numero et pater et avus sunt et plerique cognati, sed philologis adscribi volnerim. Ex ipsa igitur rei natura sequitur, ut nunc summos petiturus in philosophia honores, ab Homero repetam primitias meas. —

Jam antea quam civis academicus factus sum, in primis me delectabant epitheta Homerica. Deinde cum summorum virorum scholis Hesiodum cognoscerem et quantum differrent inter se antiquissimi graecae poeseos auctores audirem, etiam epithetorum usus diversus esset oportere putabam. Quae quidem spes minime me fefellit. Ac primum quidem omnia utriusque Poetae epitheta quibus rebus inter se differrent, quibus congruerent scribere in animo habebam; mox tamen non mensium ne annorum quidem, sed lustrorum esse hanc rem intellexi atque in Jovis epithetis me continere constitui. Nunc quae profeci Vobis, viri doctissimi, offero benignique sitis judices precor. —

De quaestione quae dicitur Homerica equidem Georgii Curtii sequor sententiam quam vir ille doctissimus et in libro cui inscriptum est: *Der gegenwärtige Stand der home-*

rischen Frage. Wien 1864, et in scholis Lipsiae habitis exposuit. In hac vero dissertatione neque fuisse Homerum negandum neque carmina ejus dissuenda esse censui. Namque licet haec carmina non sint unius auctoris, certe unius sunt sanguinis atque unius gentis Jonicae. Neque Hesiodum defecerunt *χωρίζοντες*. Sed Aeolica esse ejus carmina quis est qui neget. Itaque si quis injuria nominibus Homeri et Hesiodi me usum esse putaverit, pro nominibus ponat poesim antiquam Jonicae et Aeolicae gentis.

Neque in ceteris rebus extra certos propositi fines egressus sum. Nam non novi quid de uno alterove poeta in lucem proferre sed prolata comparare volui. Quamobrem praecipuo subsidio usus sum Prelleri Mythologia Graeca (ed. prima); deinde Nitzschii libro cui inscriptum est: *Die Sagenpoesie der Griechen* et Bernhardii litterarum graecarum historia (ed. altera); quos praeterea adhibui libros suo loco nominabo. —

Jam accedamus ad rem propositam.

§. 1. *Κρονίων, Κρονίδης, Κρόνον παῖς, Κρόνον παῖς ἀγκυλομήτεω, Κρόνον νείος*. Ex omnibus Jovis epithetis saepissime usi sunt et Homerus et Hesiodus *πατήρ* vocabulo, deinde *Κρονίων*; sin reliquas quae eandem habeant vim, *ἐπικλήσεις* adnumeras, *Κρόνον* filium etiam saepius Jovem appellaverunt, quam patrem vel omnium vel singulorum deorum hominumve. Neque id mirum. Nam sicuti egregiae gentis homo ipso majorum nomine et memoria praeter ceteros excellit quippe quae heredem esse eum significant et praestantiae et rei familiaris, ita deorum pater quod potentissimo patre natus est eo majore floret gloria. Quid quod nuper vir doctissimus Joannes Overbeck in Societatis litterarum Saxonicae scriptis (1864) Jovem filium quam patrem aetate majorem fuisse contendit; *Κρόνον* ejusque patrem Uranum postea affictos esse a poetis theogonicis, ne summus deorum venerandis careat parentibus. Cui viro cum quin assentiar, quamvis obstante inprimis Wel-

kero ¹⁾ non possim, non amplius verba faciam de hac re ne exscribam illius argumentationem. Ubicunque leguntur haec epitheta, quanta et quot sint Jovis opes et meminit poeta et monet eos qui audiunt. Atque tam arte sunt cum ipso ejus nomine conjuncta et consociata, ut non tantum paene saepius extent substantive sine Jovis nomine verbis expresso, quam apposita ad Ζεύς vocem, verum etiam non raro alia secum habeant epitheta.

Κρονίων vocabulum semel et tricies apud Homerum ter in Batrachomyomachia, quinquies in hymnis quater apud Hesiodum substantive legitur (Il A 405. 528. B 419 [670] Γ, 302. A, 249. E, 522. [753] H. 209. Θ, 175. A, 27. 336. 406. N, 242. 319. 783. O, 254. II, 662. P, 209. 269. 441. T, 340. T, 306. Φ, 230. Ω, 611. Od. α, 386. δ, 207. μ, 405, ξ, 303. π, 117. [291]. Batr. 59. 271. 294. h. Merc. 6. 575. h. XVII, 6. h. XXVI, 13. (spurius teste Hermano) ἐπιγρ. XIII, 6 (qui versus quamquam uncis inclusus est in ed. Tauchn, ab Hermanno non est notatus), [Theog. 949] Op. 242. 276. frg. 128 Goettl.²⁾, undecies apud Homerum novies in hymnis ter apud Hesiodum cum aliis epithetis est conjunctum (κελαινεφής Κρ. Il. A, 397. Z, 267. [A, 78] ³⁾ Sc. 53. h. Ven 221. h. Cer 91. 468. h. XIV, 3. h. XVI, 4. h. XXXIII, 5. πατήρ (Proserpinae) κελαινεφής Κρ. h. Cer 396. ὑπερμενής Κρ. Il. B, 350.

¹⁾ Etiam Lessingii similis atque Welkeri opinio fuit, teste loco qui est in Laocoonte p. 125, ubi verba facit de Il B, 101—8: — — daß der erste König ein Sohn der Zeit (Ζεύς Κρονίων), ein ehewürdiger Alte gewesen sei. Ceterum jam in Prelleri Myth. Gr. I p. 126 haec insunt verba: Das Gedicht von seiner (Jovis) Abkunft hat aufwärts und zurück zu den verschiedenen Generationen vor ihm geführt, bis zu den ersten Weltanfängen.

²⁾ Il B, 670 spurium esse et Wolfius et Bekkerus consentiunt. Ceterum universus νεῶν κατάλογος ἀθετεύται qua de re cf. Nitzsch Sagenpoesie p. 127. Il E, 711—792 improbavit Bernhardy. Od. π, 291 delendum esse et Bernhardy censuit et Nitzschius p. 154. Theog. 949 νοθεύει Bernhardy.

³⁾ ἀθετούσι Bekkerus et Nitzschius (p. 132).

403. *H*, 315. 481. *Θ*, 470. *N*, 226. Theog. 534. *πατήρ Κρ.* h. Merc 523. *Κρονίων Θεῶν σημαντὼρ πάντων* h. Merc. 367. *ἐρισθενής Κρ.* *Il. Φ*, 184. Theog 4. [*πατήρ ἐρισθενής Κρ.* *Od θ*, 289] ¹⁾; bis et vices apud Homerum quater in hymnis ter apud Hesiodum ad *Ζεύς* appositum (*Ζεύς Κρονίων* *Il. A*, 539. *E*, 869. 906. *Θ*, 210 [*I*, 511] *Ξ*, 247. [*T*, 120]. *Φ*, 193. *Od.* [*λ*, 620] *μ*, 399. *ξ*, 406. *ο*, 477. *ρ*, 424. *τ*, 80. *υ*, 273 *φ*, 102 [*ω*, 472] *Sc* 56 h. Merc 214. 230. 312. *Ζεύς Κρονίων ἄναξ* *Il* [*A*, 502] *B*, 102. *H*, 194. 202 *Σ*, 18 [*Op* 69].²⁾ *Ζεύς πατήρ Κρονίων* *Op* 259 *Ζεύς κελαινεφής Κρ.* h. *Cer.* 3 17. Non inutile erit monere, epitheta quae ad *Κρονίων* accedant plurima (*ὑπερμενής, ἐρισθενής, ἄναξ*) ad summam Jovis potentiam pertinere, quae res non leviter juvat ea quae supra dixi de vi ac natura horum patronymicorum. Deinde non praetermittendum quod *πατήρ Κρονίων* quater tantum legitur, *πατήρ Κρονίδης* ter et decies. Omnino *Κρονίων* duodequingages est in Iliade sedecies in Odyssea ter in Batrachomyomachia duodevices in hymnis ter in Theogonia bis in Scuto quater in Operibus semel in fragmentis Hesiodi, ex quo apparet, hanc vocem pro universo epithetorum usu et numero rarius legi in Theogonia quam in reliquis carminibus. —

Κρονίδης non invenitur in Scuto. Rarius quam *Κρονίων* substantive positum et solum, saepius cum epithetis conjunctum. Solum legitur octies apud Homerum, quinques (multo saepius pro portione) apud Hesiodum, quater in Batrachomyomachia, ter in hymnis (*Il Θ*, 414. *A*, 53. *P*, 593. *T*, 31. 301. 304. *Ω*, 143.) [*Od. ω*, 539] *Batr.* 177. 278. 279. 287. [*h Ap* 307] h Merc 395 h XXXII,

¹⁾ *Od θ*, 266—360 *διεσκευασμένους* esse et Bernhardy putat et Nitzschius p. 130.

²⁾ *Il I*, 511 *ἀθετεῖ* Nitzschius p. 129. *T*, 120 Bernhardy et Nitzschius (p. 129); *Od λ*, 620 Nitzschius p. 121. 130. *Il A*, 502 et *Op* 69 Bernhardy.

14. Theog. 423. 450. 572. 624. [Op 71]¹⁾; cum epithetis septies et decies apud Homerum, quinquies in hymnis, bis apud Hesiodum (εὐρύοπα Κρονίδης Il [A, 498] O, 152. Ω, 98; εὐρύοπα Κρονίδης κύδιστος μέγιστος h XXII, 4 Κρονίδης ὑψίλυγος Il [H, 69] Σ, 185; Κρονίδης ὑψίλυγος αἰθέρι ναίων Op 18; πατήρ Κρονίδης Il [Φ, 508] X, 60. Theog. 53. h Cer. 27. 48; πατήρ Κρονίδης ὕπατος καὶ ἀριστος h Cer. 21; Κρονίδης, πατήρ (Proserpinae) h Cer 414; αἰνότατος Κρονίδης (cf. §. 12) Il A, 552. A, 25. Θ, 462. Ξ, 330. II, 440. [Σ, 361]; ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη ὕπατε κρειόντων [Il Θ, 31] Od α, 45. 81. [ω, 473]²⁾, ad Jovis nomen appositum duodevicies apud Homerum, semel in Batrachomyomachia, bis in hymnis, septies apud Hesiodum (Ζεὺς Κρονίδης Il B, 111. A, 5. E, 419. Z, 234. Θ, 141. I, 18. 172. 236. A, 289. II. 845. Σ, 431. [Φ, 570] Ω, 241. Batr. 204. h Merc. 57. h XXXII, 2. Theog. 412 Op 138. 152. 247. Ζεὺς Κρονίδης αἰγίοχος Il B, 375. Ζεὺς Κρονίδης ὑψίλυγος Il A, 166 [Ζεὺς ὕπατος Κρονίδης Il E, 756]³⁾ quo de loco cf. § 5. Ζεὺς Κρονίδης κελαϊνεφής Od. ι 552. ν, 25. Ζεὺς πατήρ Κρονίδης Op 239 Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς Hes. fr. 25 Goettl). Omnino Κρονίδης quinquies et tricies est in Iliade, sexies in Odyssea quinquies in Batrachomyomachia decies in hymnis sexies in Theogonia sexies in Operibus semel iu fragmdntis Hesiodi, in Odyssea igitur multo rarius, in Operibus paullo saepius quam in Iliade et Theogonia.

¹⁾ Versum Od ω, 539 quoniam extremae est Odysseae partis uncis inclusi. Op 47—89 tollendos esse docuit Bernhardt.

²⁾ Il A, 498 jam Ζηνόδοτος ἡθέτηκεν, cf. Bernhardt. Il H, 69 διασκευασμένον esse contendit Hauptius, Il Φ, 508 spurium esse scripsit Nitzschius p. 106. 128. Il Σ, 361 delendum esse consentiunt Bekkerus et Nitzschius (p. 106. 132). Il Θ, 31 νοθεύει Bekkerus.

³⁾ Il Φ, 570 sustulerunt Wolfius Nitzschius (p. 132) Bekkerus, Il E, 756 Bernhardt.

Ceterum *Κρονίδης* apud Homerum multo rarius legitur quam *Κρονίων*, apud Hesiodum etiam saepius, quamobrem *Κρονίων* vocem aetate priorem esse opineris. —

Κρόνον παῖς non apposito Jovis nomine quinque legitur in *Iliade* Z, 139. Θ, 415. Ξ, 346. Ο, 91. Φ, 216.

Κρόνον παῖς ἀγκυλομήτεω item non apposito Jovis nomine octies est apud Homerum, Il B, 205. 319. Δ, 75. I, 37. [M, 450]¹⁾ II, 431. Σ, 293. Od. φ, 415. Apud Hesiodum non invenitur *Κρόνον παῖς ἀγκυλομήτεω*, licet *Κρόνος ἀγκυλομήτης* et saepe ab eo memoretur et cur ita sit appellatus narretur Theog 173 seq. —

Κρόνον υἱὸς ἄναξ semel apud Hesiodum Theog. 660.

Praeterea monendum est quod Il N, 345 Jupiter et Neptunus appellantur *Κρόνον υἱὲ κραταίῳ*, qui tamen versus Bekkeri sententia est spurius.

Nunc quoniam de Jove filio dictum est dicendumque erit de Jove patre, paucis attingam verba *Ἥρης πόσις ἡνυόμοιο* quae sunt Il K, 5²⁾), cujus loci natura quippe qui dicat Jovem tonantem et fulgurantem, in memoriam revocat epitheton *ἐρίδουπος*, quocum apud Homerum verba *πόσις Ἥρης* praeter hunc locum ubique sunt conjuncta. Ubicunque igitur Junonis conjux appellatur Jupiter ab Homero, fulminis accedit et tonitrus notio: item h XI, 3 appellatur Juno *Ζηνὸς ἐριδούποιο κασιγνήτη τ' ἄλοχός τε*. Apud Hesiodum autem neque unquam invenitur *ἐρίδουπος πόσις Ἥρης* neque in eo quo *Ἥρης παρακοίτης* dicitur loco Theog 928 hujusmodi inest sententia.

§. 2. *πατήρ*. Discernendum primum inter Jovem patrem et Jovem cujusdam patrem. *Ζεὺς πατήρ* proprie dictum fere idem est ac *πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε*; utrumque patrem et regem significat, sive si barbaro licet verbo uti, regem patriarchalem. Qua de re optime verba fecit

¹⁾ ἀθετεῖται a Wolfio et Bekkero.

²⁾ Quamquam aetate minor est *Δολωνεία* reliquis *Iliadis* rhapsodiis.

Preller Myth. Gr. I p. 95. Praeterea cf. Vossii illud ad hymni in Cererem cantati versum 321, exscriptum a Nitzschio in Adnotationibus ad Homeri Odysseam t. III. p. 375: „Vater Zeus“ für Oberer, aus der Sprache des Hirtenalters, da der Vater und an dessen Statt der älteste ober auch der tapferste Bruder Patriarch war; et Archilochi fr. 87 (73 Schneid) quod affert Naegelsbach Theol. Posthomer. p. 71:

ὦ Ζεῦ, πάτερ Ζεῦ, σὸν μὲν οὐρανοῦ κράτος,
σὺ δ' ἔργ' ἐπ' ἀνθρώπων ὁρᾷς λεωργὰ καὶ
θεμιστά, σοὶ δὲ θεῶνων
ὔβρις τε καὶ δίκη μέλει;

ubi judiciale patriarchae munus praedicatur. — Hic vero incipiam a Jove certorum deorum vel hominum patre, quo facilior postea sit transitus ad ea quae regem Jovem spectent epitheta. Minervae pater dicitur II Θ, 360. 406. [420]. T, 355. X, 178. Od. ε, 7. Theog 896. Sc. 471. Apollinis II Π, 676. h. Ap 10. h. Merc 334. 557; [Dianae II Φ, 506. 508. 512]; Mercurii II Ω, 461. Op 84 h. Merc 160. 174. 258. [274]. 378. Proserpinae h. Cer 415. Bacchi h. XXV, 5. Herculis Hes. fr. 69. Δίκης Op 259. [Musarum Theog 71. Op 2]. Sarpedonis II E, 662.¹⁾

Accedunt loci h. Merc 323: (Apollinis et Mercurii) πατήρ Κρονίων; h. Cer 396: πατήρ (Proserpinae) κελαινεφής Κρονίων; h. XXV, 3: πατήρ (Bacchi) ἄναξ. Non quo aliorum mentio non fiat Jovis liberorum, sed hi sunt loci ii quibus Jupiter pater eorum vocetur; reliquis ejusmodi locis aut liberi τέκνα vel υἱεῖς vel θυγατέρες etc. Jovis appellantur aut Jovem eos genuisse narratur, quorum neutrum referendum est ad Jovis epithetorum indicem; aut simpliciter Ζεὺς πατήρ dicitur ita ut liberi vel subjectum sint enuntiationis vel loquentes inducantur a poeta. Hujus-

¹⁾ Versum II Θ, 420 spurium esse testantur Bekkerus et Nitzschius (p. 151); II Φ, 506. 508. 512. Nitzschius (p. 106. 128); Theog 71 Op 2 Bernhardt.

modi loci sunt: loquente vel subjecto Minerva II *E*, 33. 421. *Θ*, 460. *X*, 221. Apolline II *E*, 457; [Diana II *Φ*, 508] Venere II *E*, 362 [Od. *Ψ*, 289]; Marte II *E*, 372; Mercurio h *Merc* 368. h *Cer* 349, Vulcano II *A*, 578 (quo uno loco est πατήρ φίλος)¹⁾ *T*, 11. [Od. *Ψ*, 306. 318, ubi dubium est an de Veneris potius patre agatur], Theog 580; Proserpina h *Cer* 21 (πατήρ Κρονίδης ὑπατος καὶ ἄριστος); 27 (πατήρ Κρονίδης); 408 (πατήρ Κρονίων); Hercule Sc 320, Horis h *V*, 13 [Musis Theog 36. 40].²⁾

— Transducunt hi loci dissertationem ad eos quibus Ζεὺς πατήρ absolute dictum est, quos infra enumerabo, mentione inchoata versus ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων, qui quater est in vulgato Homeri textu, [II *Θ*, 31] Od *α*, 45. 81. [ω, 473], loquente Minerva, ut πατήρ ἡμέτερος sit deorum pater Similiter II *A*, 534 Θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἀνέσταν ἐξ ἐδέων, σφοῦ πατρὸς ἐναντίον. Quos ob quinque locos si quis paullo morosius peculiare epitheton πατήρ Θεῶν constituendum censeat, equidem hoc necesse esse nego, praesertim cum nusquam purum invenitur hoc epitheton, qua in re maxime differt a πατήρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε, quod tamen et ipsum πατήρ epitheto supposui. Accedit quod II *Θ*, 31 ἀθετεῖται a Bekkero, Od ω, 473 quippe qui versus legitur in extrema quae dicitur Odysseae parte, momenti non est, primam Odysseae rhapsodiam minoris esse aetatis Kirchhoff et Koechly contenderunt. —

Absolute Ζεὺς πατήρ his est locis: loquente vel subjecto deo qui non est e Jovis liberorum numero II *A*, 503. [*E*, 757. 762] *H*, 446. *A*, 201. [*T*, 121]³⁾ *Ω*, 100. Od

¹⁾ Nisi quod h *Merc* 378 Mercurii πατήρ φίλος Jupiter, h Ap 11 Jovis νιός φίλος Apollo vocatur.

²⁾ II *Φ*, 508 ἀθετεῖσθαι Nitzschius (p. 106. 128.) Od *Ψ*, 289. 306. 318. Bernhardt et Nitzschius (p. 130) Theog. 36. 40. Bernhardt comprobaverunt.

³⁾ II *E*, 757. 762. Bernhardt, II *T*, 121 idem et Nitzschius (p. 129) improbaverunt.

μ, 377. ν, 128. Theog 53. h. Ven 27. h Cer 365 (*Ζεὺς πατήρ Θεῶν σημάντωρ πάντων*) 322 (*πατήρ Ζεὺς ἄφθιτα εἰδώς*); loquente vel subjecto homine Π B, 371. Γ, 276. 320. 365. Δ, 235. 288. Ζ, 259. Η, 132. 179. 202. Θ, 236. Μ, 164. Ν, 631. 818. Ο, 372. Π, [97].¹⁾ 227. 253. Ρ, 19. 46. 498. 630. 645. Τ, 270. Τ, 192. Φ, 83. 273. Ω, 287. 308. Od. δ, 341. [η, 311. 316].²⁾ 331. μ, 371. ν, 51. ξ, 414. ο, 341. π, 260. ρ, 132. σ, 235. υ, 98. 112. 201. φ, 200. [ω, 351. 376 et 518, qui versus quanquam enuntiatur a Minerva tamen huc pertinet quoniam non sua sed Mentoris figura et nomine loquitur dea]³⁾; loquente ipse poeta Π B, 416. Γ, 350. Δ, 23. Θ, 397. 438 [Κ, 154]. Δ, 66. 544. Ν, 796. Ξ, 414. Ο, 637. Od μ, 63 [Op 84. 148]⁴⁾ [h Ap 307] ἐπιγρ. IV, 1 Hes fr. 111. Op 168 (*Ζεὺς Κρονίδης πατήρ*) Hes fr. 20 (*Ζεὺς πατήρ Θεῶν σημάντωρ πάντων*); πατήρ solum non apposita voce Ζεὺς legitur sex Iliadis locis [Θ, 69].⁵⁾ 245. [I, 80].⁶⁾ Π, 250. Ρ, 648. Χ: 209; praeterea h. Ven 29; πατήρ Κρονίδης Π Χ, 60.

In verbo Ζεὺς πατήρ cum saepius pia quaedam cernatur fiducia, qualis est liberorum erga parentes, πατήρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε sive Θεῶν πατήρ ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν summa est patriae potestatis regique imperii notatio. Atque adeo fuit haec vox inter heroicae aetatis Graecos frequens

¹⁾ ἀθετεῖ Bekker.

²⁾ νοθεύει Bernhardt.

³⁾ Inter hos versus octies legitur αἱ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων! Π B, 371. Δ, 288. Η, 132. [Π, 97.] Od δ, 341. [η, 311] σ, 235. [ω, 376], ubique antecedens optato cui responsum iri non speratur. Nitzsch. Adnot. ad. Od δ, 341. De Jovis Minervaeque et Apollinis necessitudine cf. Preller Myth. Gr. I, pp. 76. 172. Naegelsbach Theol. Hom. II, 23 p. 106 primae editionis.

⁴⁾ improbavit Bernhardt.

⁵⁾ sustulit Bernhardt.

⁶⁾ spurius teste Nitzschio (p. 132).

et usitata, ut semper Homerus, Hesiodus praeter tres Theogoniae locos Ζεύς vocem apponi necesse esse non censuerint. Ita enim est II A, 544. A, 68. E, 426. Θ, 49. 132. A, 182. O, 12. 47. II, 458. T, 56. X, 167. Ω, 103. Od α, 28. [μ, 445]. σ, 137. Theog 542. 643. 838. Sc 27. 103. [Op 59] Batr 270 h XXVI, 6. Hes. fr. 34. 67. Jovis nomen appositum Theog [47] ¹⁾ 457. 468, id quod ita videtur factum esse ut Hesiodus quae est subtilis ejus deorum veneratio, pleonasmo uti non dubitaret ubi id ageretur ut juste et integre significetur summi dei numen. Atque eandem ob causam fieri puto ut multo saepius pro toto epithetorum numero apud Hesiodum legatur haec appellatio quam apud Homerum.

De patre Jove jam satis esto dictum; et quoniam Jovem patrem qui cogitatione comprehendit, necesse est complectatur etiam Jovem regem, non alienum videbitur ab re proposita pergere ad ea quae ad regnum Jovis pertineant epitheta. Quorum e numero haec primum sunt nominanda:

§. 3. βασιλεύς, ἄναξ, σημάντωρ. De Jove mundi deorumque rege in primis Preller disertissime scripsit cum alibi, tum Myth. Gr. t I, pp. 26. 36. 72 seq. 96. Θεῶν βασιλεύς legitur Theog 886, βασιλεὺς ἀθανάτων Op 668, βασιλεὺς Θεῶν καὶ ἀνδρῶν Theog 923; apud Homerum nusquam βασιλεύς appellatur Jupiter; id quod eo magis videtur mirum, quod a Jove regnum, scilicet heroicae aetatis regnum cujus ipsius imago est imperium, ejusque symbola σκῆπτρον ἡδὲ θέμιστας sive τιμάς et diis et hominibus decerni

(II B, 204 οὐκ ἄγαθὸν πολυκοιρανίη . εἰς κοίρανος ἔστω,
εἰς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Κρόνον παῖς ἀγκυλομήτεω,
II I, 98 καὶ τοι Ζεὺς ἐγγυάλιξεν σκῆπτρον ἡδὲ θέμιστας,
II A, 328 νῆες Ἀχαιῶν δικασπόλοι, οὔτε θέμιστας πρὸς
Διὸς εἰρύαται,

¹⁾ Od μ, 445 Wolfius et Nitzschius (p. 132), Op 59 Theog 47 Bernhardy sustulerunt.

Od α, 386 μὴ σέγ' ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ βασιλῆα Κρονίων
ποιήσκειν,

similiter Theog 74. 885. h XXIV, 4),

quin etiam regni ejus ubi sit sedes

(Il O, 192 Ζεὺς ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν)¹⁾

et cur etiam fratris et natu et potentia proximi rex sit

(Il N, 355 Ζεὺς (Ποσειδῶνος) πρότερος γηγόνει καὶ πλείονα ἤδη)²⁾

narret. Quae tamen difficultas non ea est cui non possimus mederi; βασιλεύς quivis vocatur vel minimae regionis rex; quid dico rex? immo quivis vir nobili ex gente ortus (cf. Od α, 394. θ, 41. 390), ut permulti essent βασιλεῖς. Cur igitur eodem vocare verbo Jovem supremum deum, quo vocantur tot homines vel perexiguae fortunae atque cui humani regni semper inhaeret notio, praesertim tot aliis extantibus summi regni significationibus? Immo quale est poeticum Homeri ingenium, summo jure in tanto rege praedicando vocibus usus est poetarum princeps quae quo minus tritae et usitatae, eo magis aptae essent ad tam singulare numen celebrandum. Hesiodus quod tales poeticae orationis rationes non est secutus, accedit ad magnum illum testimoniorum numerum, quae eum poetam fuisse Homero multo inferiorem probent. Rem spectabat Hesiodus, non orationis ornamenta. Jam pergamus.

σημάντωρ θεῶν semel est apud Hesiodum Sc 56; Ζεὺς πατήρ θεῶν σημάντωρ πάντων Hes fr 20; Κρονίων θεῶν σημάντωρ πάντων h Merc 367.

κρείων nisi h XXII, 2 non invenitur.

ἄναξ, dominus, ab utroque poeta apponi solet ad Ζεὺς Κρονίων (Il [A, 502].³⁾ B, 102. H, 194. 200. Σ, 118. [Op 69]³⁾, ut Κρονίωνος potius quam Jovis naturam explicet. Similiter Κρόνου υἱὲ ἄναξ legitur Theog 660; et

¹⁾ cf. Theog 71. Ζεὺς οὐρανῷ ἐμβασιλεύει seq.

²⁾ ἀθετεῖται a Bekkero.

³⁾ improbavit Bernhardy.

Il A, 529 [h XXVI, 14] Batr 290 ἄναξ excipit vocem Κρονίων quae est in versu praecedente. Ζεὺς Κρονίων ἄναξ est Jupiter qui cum Κρόνου filius sit natu maximus, imperium tenet, germanice Zeus der Kronide (καρ' ἐξοχήν), unb als solcher der Herrscher. Videtur haec verborum compositio neque Homeri esse neque Hesiodi, sed antiquiorum carminum quibus tanquam fontibus usum esse utrumque poetam jam diu constat. Ζεὺς ἄναξ casu vocativo tribus est apud Homerum locis Il A, 351. II, 233. Od ρ, 354; tamen equidem nihil detrudere mihi videor de Homeri ingenio arteque et gloria, si metri potissimum rationem hic habitam esse neque obstare iis quae supra dixi hos locos contendo. Idem cadit in versum Theog 493, ubi ὁ ἄναξ ut varietur oratio, pro Ζεὺς dictum est. πατήρ (Bacchi) ἄναξ est h XXV, 3.

Ἀνάσσειν vero Jovem saepius narrat uterque poeta. Ita μακάρεσσιν ἀνάσσειν est Sc 328, ὅστε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει Il B, 669;¹⁾ αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ ἡδὲ ἀνάσσει Theog 403; Ζηνὶ κελαινεφεῖ Κρονίδῃ, ὃς πᾶσιν ἀνάσσει Od ν, 25. Ζεῦ πάτερ, ὅστε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσεις Od υ, 112. —

Haec fuerunt epitheta quae nisi regnare Jovem nihil significant; ac minime est fortuitum quod hoc uno in genere major est Hesiodi quam Homeri copia et varietas. Omnino duodecim apud Hesiodum sunt epitheta quae non inveniuntur apud Homerum. Ex his tria vix sunt numeranda. Namque et Κρόνον νιός plane idem est atque Κρονίων vel Κρονίδης, et Ἥρης παρακοίτης ne apud Hesiodum quidem plenam epitheti vim habet; uno enim est loco Theog 928, ubi sic legitur; (Ἥρη) καὶ ζαμένησε καὶ ἥρισεν ᾧ παρακοίτη; neque in δαιμόνιος novi quid inest, quippe quod et saepissime legitur apud Homerum, quamquam non de Jove dictum, neque omnino verum est epitheton. Restant

¹⁾ at hic versus ut totus νεῶν κατάλογος minoris est aetatis.

novem, quorum quatuor, ὑψιμέδων μητιόσις βαρύκτυπος ἐρισμάραγος suo loco memorabuntur, reliqua quinque, βασιλεὺς θεῶν, βασιλεὺς ἀθανάτων, βασιλεὺς θεῶν καὶ ἀνδρῶν, μακάρεσσιν ἀνάσσων, σημάντωρ θεῶν, huc pertinent. Porro illorum unumquidque accedit ad majorem vel ejusdem vel similis significationis epithetorum numerum, haec quinque unum habent in Homero simile. Quin quatuor illa ex antiquioribus carminibus possunt esse repetita, haec quinque mea quidem opinione ea sunt quae de suo addiderit poeta, ut in hoc uno vel certe in hoc potissimum Jovis epithetorum genere fertile videatur Hesiodi ingenium. Cujus rei causa dubia esse non potest. Hesiodo Jupiter primo loco is est qui et omnium rerum et ipsius poetae rex sit et dominus, cujus cum potentia nulla alia potest comparari; atque plane ea quae senserat Hesiodus, cecinit Aeschylus in Agamemnone, v. 152 seq. ed. Herm:

οὐκ ἔχω προσεικάσαι πάντ' ἐπισταθμώμενος
πλήν Διός, ἥ τὸ ματᾶν ἀπὸ φροντίδος ἄχθος
χρὴ βαλεῖν ἐτητύμῳς.¹⁾

Neque id mirum. Agricola erat Hesiodus, quo profecto non est alius hominum ordo divino numini magis obnoxius. Cur non quotiescumque data est occasio regem Jovem praedicet, quem quo libertius dominum suum esse profiteatur, eo benigniorem futurum opinetur. Secus faciebat Homerus; non quo minus regius ei visus sit Jupiter, sed tota vitae conditio erat diversa. Regnare Jovem neque ipse neque auditores ignorabant, sed pro incitato eorum ad cogitandum animo et sensu domini notio inerat in plerisque reliquis quibus usus est Jovis epithetis, sicut in Κρονίων, πατήρ, ὑπάτος, αἰγίογος quaeque eorum sunt similia. Praeterea Hesiodus etiam sua ipsius gratia talia addidit epitheta, ne ommissam laudationem aegre ferret (si quidem verbo licet

¹⁾ Sic G. Curtius.

uti Horatiano) instans tyrannus; Homerus Jovem non severum dominum sed patrem benignum habebat. —

§. 4. Ὀλύμπιος, αἰθέρι ναίων. Quemadmodum regia arx unicuique est regi humano, ita [Il A, 498]

εὐρύοπα Κρονίδης ἦσται ἐπ' ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδαι-
ράδος Οὐλύμπιοι,

ubi Vulcanus domus fecit omnibus diis, quarum Jovis summa est, unde ὕπατος appellatur. Propter sedem in Olympo exstructam Ὀλύμπιος vocatur idque ut ita dicam κατ' ἐξοχήν, sicut Κρονίων potentissimum significat Κρόνον filium; nam etiam reliqui dii Ὀλύμπιοι dicuntur, qua de re Duentzerum laudo qui haec scripsit in libro Die homerischen Beiwörter des Götter- und Menschengeschlechts p. 17: Daß die wirklichen homerischen Götter nicht eigentlich im Himmel wohnen, sondern auf dem in den Himmel hineinragenden Berge Olympos, hat Welcker Götterl. p. 172 nachgewiesen, et paullo post: Ὀλύμπιοι findet sich nirgendwo als stehendes Beiwort der Götter, wogegen substantivisch Ὀλύμπιοι für θεοί an zwei Stellen gebraucht wird Il A, 399. T, 47. Sehr häufig steht das einfache Ὀλύμπιος für Zeus, an einer etwas geringeren Anzahl von Stellen als Beiwort desselben. Praeterea cf. Prelleri Myth. Gr. t. I pp. 26. 76. 79. Restat ut quibus locis Ὀλύμπιος pro Ζεύς positum, quibus epitheton sit, enumerem. Ὀλύμπιος pro Ζεύς septies et decies legitur apud Homerum Il A, 383. 580 (Ὀλύμπιος ἀστεροπητής) 583. 589. B, 309. Z, 282. Θ, 385. N, 58. O, 375. Σ, 79. [T, 108] ¹⁾ X, 130. Ω, 140. 175. Od α, 60. δ, 722. ψ, 140; ter apud Hesiodum Theog 390 (Ὀλύμπιος ἀστεροπητής) Op 474. fr. 157; epitheton decies est apud Homerum Il A, 508. 609. (Ζεύς Ὀλύμπιος ἀστεροπητής) M, 275. (item Z. Ὀ. ἄ) O, 131. Od α, 27. β, 68. δ, 74. 173. ζ, 188. ο, 523; quater apud Hesiodum, Theog 529. 884.

¹⁾ ἀδεοῦσι Bernhardt et Nitzschius (p. 129).

Op [87] ¹⁾ 245; semel in hymnis, h XVI, 2. In Odyssaea igitur et apud Hesiodum Ὀλύμπιος saepius est epitheton, in Iliadē substantivum; quamobrem Duentzerus paullo minus quam debebat accurate videtur scripsisse. —

Quum vero ut supra scriptum est in coelum summa Olympi juga videantur prominere, in ipso coelo exstructa est Jovis domus, unde αἰθέρι ναίων²⁾; dicitur his locis:

Il A, 412. Ζεῦ χύδιστε μέγιστε, κελαινεφές, αἰθέρι ναίων!

A, 166. Ζεὺς δέ σφι Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων —

Od O, 523. ἀλλὰ τάγε Ζεὺς οἶδεν Ὀλύμπιος αἰθέρι ναίων,

Op 18. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων —.

Haec mea interpretatio minime abhorret a Prelleri argumentatione, Myth. Gr. t I, p. 73; tantum in ea re discrepat, quod subtilem illam quam constituit vir doctissimus verbi notionem nisi in versu Il B, 412 ubi cum κελαινεφής (vide §. 11, c) conjunctum est, agnoscere non possum, in reliquis locis id quod soleat hoc verbo significari, i. e. fere idem atque Ὀλύμπιος et ὑψίζυγος quibuscum conjunctum est, inesse opinor.

§. 5. ὕπατος, ὕπατος μῆστωρ, ὕπατος κρειόντων, θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος, ὑψίζυγος, ὑπόθι ὦν, ὕψι ἤμενος, ὑψιμέδων. ὑψιβρεμέτης. Altissimam ob sedem primitus summum appellatum esse Jovem jam supra commemoravi, neque dubito contendere, hujusmodi epitheta jam diu ante utriusque poetae aetatem viguisse, cujus rei quod jam Homerum tropice iis usum videmus, certissimum est testimonium; namque verba ὕπατος, ὕπατος μῆστωρ, ὕπατος κρειόντων, θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος, quorum nullum est apud Hesiodum, ubicunque leguntur non tam summis montibus sedentem, quam supremo loco dominantem Jovem significare, qui diligentius locos huc pertinentes legerit, facile intelliget.

¹⁾ spurium esse censet Bernhardt.

²⁾ de dativo locali vide Naegelsbach ad Il B, 412.

Uno loco reperitur ὕπατος Il E, 756, Ἥρη Ζῆν' ὕπατον Κρονίδην ἐξείρετο ubi adjungendumne sit ὕπατος voci Κρονίδης an subjungendum dubium certe videtur. Certe si quis ὕπατον Κρονίδην conjungendum esse iisque verbis quid inter Jovem et Junonem quae et ipsa Saturni est filia, intersit doceri dixerit, equidem non repugnabo. Ceterum totum locum Il E, 711—792 διεσχευασμένον esse censet Bernhardt. Crusius in lexico Homérico s. v. ὕπατος saepe ita Jovem dictum esse scripsit. Sed decem tantum locis ita appellatur, quorum vix in uno ὕπατος est sine alio additamento.

ὕπατος μῆστωρ duobus est Iliadis locis, Θ, 22. P, 339, quorum in utroque summus omnium consiliorum moderatur intelligendus est. Utrum Il P, 339 (Ζῆν' ὕπατον μῆστωρα μάχης ἐπιτάροθον εἶναι) interpungendum sit post μῆστωρα, sicut Wolfius fecit in editione sua, an post μάχης, pro certo dicere non ausim, quamquam servandae concinnitatis causa Wolfii praeponenda videtur opinio. Secus qui censent interpungendum, iis novum epitheton ὕπατος μῆστωρ μάχης statuendum est similis atque ταμίας-πολέμου significationis.

ὕπατος κρειόντων vel potius versus ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων quater legitur [Il Θ, 31] Od α, 45. 81. [ω, 473] Minerva loquente; quod epitheton cum nisi in hoc versu non inveniatur, antiquiora carmina huc contulisse puto; certe non loco sed potentia summi domini vim habet. Ceterum cf. quae de hoc versu scripsi supra §. 2.

Θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος invocatur Jupiter a jurantibus hisce locis:

Il T, 258 Od τ, 303. ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα, Θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,

Il Ψ, 43. οὐ μὰ Ζῆν' ὅστις τε Θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος. Quid his locis significet ὕπατος dubium esse non potest. Ζεὺς Θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος idem est ille, quem posteri ὄρκιον appellaverunt (cf. Prelleri Myth. Gr. t I p. 97).

Ὀρκιος adjectivum non est apud Homerum genere masculino vel feminino, neutrum *ὄρκιον* substantive iuramentum significat.¹⁾ Tueri autem Jovem sacramenta praeter eos ubi *θεῶν ὑπατος καὶ ἄριστος* vocatur locos hi quoque probant:

Il Γ, 107 *μήτις ὑπερβασίῃ Διὸς ὄρκια δηλήσεται,*

Il Δ, 235 *οὐκ ἐπὶ ψεύδεσσιν πατὴρ Ζεὺς ἔσσει' ἄρωγός,*

[Il Η, 69 *ὄρκια μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος οὐκ ἐτέλεσσεν*],

Il Η, 411 *ὄρκια δὲ Ζεὺς ἴστω, ἐρίγδονπος πόσις Ἥρης.*

Sequitur ex his, epitheton *θεῶν ὑπατος καὶ ἄριστος* ex eorum esse numero, quae ad singulas summi regis potentiae provincias pertineant (cf. §. 9). Tamen jam hic mentionem ejus faciendam putavi ne quid deesset quod ad *ὑπατον* Jovem pertineret. Praeterea h Cer 21 haec sunt verba: *κεκλομένη πατέρα Κρονίδην ὑπατον καὶ ἄριστον*, quem in versum quod non cadunt ea quae de Homero hujus epitheti usu dixi, argumentationem meam minime turbat. — Ceterum quod tropice tam saepe *ὑπάτου* voce usus est poeta minime est mirum, quoniam eadem sententiae vicissitudo invenitur in quavis alia lingua. Fortasse primus omnium, certe in primis hic fuit tropus.

In reliquis hujus generis epithetis magis excellit notio loci, quamquam utra praevaleat sententia distinctu semper est difficillimum.

ὑψίζυγος quater est in Iliade Δ, 166 (*Ζεὺς Κρονίδης ὑψίζ.*) Η, 69²⁾ (*Κρονίδης ὑψίζ.*) Δ, 544 (*Ζεὺς πατὴρ ὑψίζ.*) Σ, 185 (*Κρονίδης ὑψίζ.*), semel in Operibus v. 18 (*Κρονίδης ὑψίζ.*); cf. quae Autenrieth exposuit ad Il Β, 60 in tertia editione Adnotationum Naegelsbachianarum.

ὑψιμέδων nisi Theog 529 (*Ζεὺς Ὀλύμπιος ὑψιμ.*) et *ἐπιγρ.* VIII, 3. non invenitur; ceterum plane idem significat

¹⁾ *ὄρκιον* neutrum esse adjectivi *ὄρκιος* jam Crusius in lexico recte memoravit contra Buttmannum qui diminutivam esse formam contenderat.

²⁾ *νοθεύει* Bernhardt.

atque ὑψίλυγος; quamquam ad potentiam Jovis praedicandam hanc quoque vocem fictam esse ab Hesiodo non est praetermittendum.

Semel ὑψόθι ὦν est [II K, 16], ἥμενος ὕψι (adjectivumne sit an participium dubium) II T, 155.

ὑψιβρεμέτης quod infra (§. 11) iterum erit nominandum, apud utrumque est poetam II A, 354 M, 68. [E, 54] II, 121. Od ε, 4. [ψ, 331] h Merc 329. Theog 568. 601. [Op 8]¹⁾, ubique epitheton ornans, ubique in initio versus et praeter Theog 568 ubi genetivus est, ubique casu nominativo. Majoris inter hos versus momenti esset Op 8 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει, nisi spurium esset totum Operum prooemium.

§. 6. Sequuntur alia quaedam epitheta quae etiam Jovem tanquam eum cujus summa est in mundo potestas praedicant, κύδιστος μέγιστος, μέγας, μέγας θεός, ἄριστος, quibus adjunxi ἀθάνατος seu ἄμβροτος et θεός et τελεσφόρος, minus gravia quam de quibus separata agatur in paragrapho.

Ζεὺς κύδιστος μέγιστος in Iliade est et Theogonia, hisce locis:

II Γ, 276. 298. 320. Η, 302. Ω, 308. Ζεῦ πάτερ, Ἰδὲθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε!

II Β, 412 Ζεῦ κύδιστε μέγιστε, κελαινεφές, αἰθέρι ναίων!

Theog 548 Ζεῦ κύδιστε μέγιστε θεῶν ἀειγενετῶν!

h XXII, 4 Ἠλῆς, εὐρύοπα Κρονίδη, κύδιστε μέγιστε!

Precantium vox loco aptissima est in Iliade, in Theogonia aulici blanditiae. Namque II Β, 412 Agamemnon ut in bello vincat precatur, II Γ, 276. 298. 320. Η, 202. certamen singulare feliciter finiri desideratur, II Ω, 308. Priamus difficillimum per hostes ad Achillem iter suscepturus est, Theog 548. Prometheus quasi verbis ex vulgari sumptis et quotidiana allocutione utitur, similiter ac nostri

¹⁾ II E, 27—152 Op 1—10 sustulit Bernhardt.

aevi homines reges suos quotidie Ἐν. Majestāt vocant. Omnino Hesiodeum κύδιστος μέγιστος multo minus est per eminentiam dictum Homérico, id quod inde videtur factum esse quod ab Hesiodo κύδεος erat aliena notio. Κύδος enim primum est belli gloria, deinde potestas et majestas, atque a Jove confertur hominibus, quamobrem ipse est omnis κύδεος fons et auctor, i. e. κύδιστος. Belli vero gloriam vel ipsam victoriam praeter cetera inesse in κύδει, hi probant loci:

Il E, 32 οὐκ ἂν δὴ Τρωῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
μάρνασθ' ὀπποτέρωισιν πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ;

E, 224 τῷ καὶ νῶϊ πόλινδε σαώσετον, εἴπερ ἂν αὐτε
Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Λιομήδῃ κῦδος ὀρέξῃ.

Il Θ, 141. 216. A, 300. M, 437. [O, 611.] II, 88. 241.
P, 566. Σ, 293. T, 204. [Φ, 570]. Huic verbi sententiae synonymon est εὐχος Il X, 130. Potestatem honoremque regios significat κῦδος Il A, 279. P, 251 (ubi adjunctum est synonymon τιμή, quod solum legitur Il A, 353. B, 197. h. Ven 37 ὅστε μέγιστός ἐστι μεγίστης τ' ἔμμορε τιμῆς) Od τ, 161. Itaque Ζεὺς κύδιστος μέγιστος quinque quos supra enumerari Iliadis locis ut belli gloriam, id est victoriam dei imploratur, ut quod ad vim ac notionem attinet simile sit verbi ταμίας πολέμου, in sexto, Il Ω, 308, sublimis quaedam inest εἰρωνεία, cum orbatus filio cui κῦδος ὀπάζειν Jupiter consueverat (Il Θ, 216. A, 300. M, 437. [O, 611] P, 566. Σ, 293. T, 204.) Priamus ut recuperet mortui corpus precetur κύδιστον exanimi quondam fautorem; Hesiodico vero loco cur κύδιστον μέγιστον alloquatur Jovem Prometheus certam causam non video. —

Ζεὺς μέγας saepissime est apud utrumque poetam, quaterdecies in Iliade B, 134. E, 907. Z. 304. 312. H, 24. I, [502].¹⁾ 536. [K, 296] M, 241. Ξ, 417. P, 409. Σ, 292. Φ, 187. 198; tredecies in Odyssea δ, 27. ζ, 151. 323.

¹⁾ ἀθετεῖ Nitzschius p. 129.

Θ, 82. ι, 411. λ, 255. 268. [604]¹⁾ π, 403. τ, 179. χ, 334. 379. [ω, 521]; ter in hymnis, h Merc 10; h XIII, 2. h XXXIII, 9; octies in Theogonia 29. [76] 81. 465. 479. 708. [952.] 1002; semel in Scuto 371, bis in Operibus [4].²⁾ 122; quamobrem enumerasse locos sufficiet.

μέγας Θεός per vicissitudinem pro Ζεύς bis est in Iliade T, 410, Ω, 97.

ἄριστος ter est in Iliade N, 154 [Ξ, 215]³⁾ [T, 95]⁴⁾; nimirum pro loquendi usu Homérico non tam optimum significat, quam fortissimum et potentissimum. Θεῶν ἄριστος καὶ μέγιστος invenitur h. XXII, 1.

ἀθάνατος vel potius enuntiatio relativa ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς quater est in Iliade [B, 741]. Ξ, 434. Φ, 2. [Ω, 693]⁵⁾ atque ἐπιγρ. I, 5. Hes. fr. 54 Θεὸς ἄμβροτος pro Ζεύς legitur.

Od δ, 236 haec leguntur: ἀτὰρ Θεὸς ἄλλοτε ἄλλω Ζεὺς ἀγαθὸν τε κακὸν τε διδοῖ. δύναται γὰρ ἅπαντα. Quo quidem loco Ζεύς vox videtur apposita esse ad Θεός, ut Θεός sit deus κατ' ἐξοχήν. Similiter Od γ, 173 (ἦτέομεν δὲ Θεὸν φῆναι τέρας) Jupiter est intelligendus (Nagelsbach Theod. Hom. IV, 16). Christianae igitur paene similis est ratio, mirandumque quod in hac re Homeri par est loquendi usus atque Eustathii, qui teste F. A. Wolfio (praef. nov. ed. p, 46) saepe Θεός posuit pro Ζεύς.

τελεσφόρος nisi h XXII, 2 non invenitur.

§. 7. Duo jam supersunt epitheta quae in universum ad potentiam Jovis pertinent, ξρις-θενής et ὑπερμενής, quae ita differunt inter se, ut ξρις-θενής generatim magnam et corporis, si quidem licet ita dicere, et animi vim significet, ὑπερμενής praevalentis opibus domini, cui, cum obsisti

¹⁾ ἀθετοῦσι Wolfius et Nitzschius (pp. 121. 130).

²⁾ Theog 76. 952. Op 4 spurios esse censet Bernhardt.

³⁾ ἀθετεῖ Bekkerus.

⁴⁾ ἀθετοῦσι Bernhardt et Nitzschius (p. 129).

⁵⁾ νοθεύει Bekkerus.

omnino non possit, penitus se dedat homo necesse sit, notionem habeat. Quam ad sententiam tum ipsa verbi compositione, tum locis Il *B*, 116. [I, 03.] *N*, 226. [Ξ, 69]¹⁾ adductus sunt, quos qui dicunt aequo animo ferre student rerum adversarum dolorem, vel, ut nostra lingua utar, diese Verse drücken Resignation aus. Similes horum sunt loci Il *A*, 581. 589 (ἀργαλέος Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι) *N*, 812 [Ξ, 120]²⁾ Il, 688 (Διὸς νόος κρείσσων ἢ ἀνδρῶν) *P*, 632 (Ζεὺς ἔμπης πάντ' ἰθύνει) *T*, 274. *X*, 302. Od *q*, 424. *τ*, 80 h. Ap 527. Praeterea ὑπερμενής est Il *B*, 350. 403. *H*, 315. 481. Θ, 470 [*A*, 727]³⁾ Theog 534 Sc 413. Ubicunque legitur haec vox non solum est valde potens, sed praeter cetera magis potens quam alii; verbi gratia Il *B*, 116. [I, 23] *N*, 26. [Ξ, 69] verti potest potentior nobis, Θ, 470 potentior te (Junone), Theog 534 Prometheo, Sc 413 Marte. Il *B*, 403. *H*, 315 [*A*, 727] ὑπερμενεί Κρονίωνι fiunt sacra, *H*, 481 libatio; neque dubium potest esse, etiam in iis quae intercedant inter sacrificantem et eum cui sacrificet, comparativi quiddam inesse. Minus bene defendi potest comparativus Il *B*, 350 ubi ὑπερμενής Κρονίων non multum differt a πανομφαίρ. Quem igitur primum vocis usum dixi, ut moderationem animi significaret, non est apud Hesiodum; scilicet hic quoque singulari vocis vi perdita mansit communis. —

ἐρισθενής appositum ad Ζεύς Il *N*, 54 Op 416, ad Κρονίων Il Φ, 184. Theog 4, ad πατήρ Il *T*, 366. [πατήρ ἐρισθενής Κρονίων Od *q*, 289].

§. 8. μητίετα, μητιόεις, ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς plenum cogitationis consiliorumque describunt, cujus βουλῆς mentio fit Il *A*, 5. *N*, 524. (Naegelsbach Adnot. ad Il. p. 80: Der planreiche Denker, nicht der Rathgeber, nach Döberlein Gloss. I p. 88. Voss: waltend).

¹⁾ Il *I*, 23 ἀθετεί Bekkerus, Ξ, 69 Bernhardy.

²⁾ sustulit Bernhardy.

³⁾ ἀθετοῦσι Bernhardy et Nitzschius (p. 117).

*μητίετα*¹⁾ sedecies est in Iliade *A*, 175. 508. *B*, [197]²⁾ 324. *Z*, 198. *H*, 478. *Θ*, 170. *I*, 377. [*K*, 104] *A*, 278. *M*, 279. 292. *O*, 377. 599, *II*, 249. *Ω*, 314, bis terve in Odyssea ξ, 243. [*π*, 298]³⁾ *ν*, 102; septies in hymnis, h. Ap 205, h. Merc 469. 506. h. Ven 203. h. XXVI, 16. XXVIII, 4. 16, quater in Theog 56. 520. [904]⁴⁾ 914. bis in Scuto 32. 383; semel in Operibus, 104; ubique in fine versus: *μητίετα Ζεύς*, praeter *II A*, 508: *Ὀλύμπιε μητίετα Ζεῦ*.

μητιόεις apud Hesiodum bis est in Theogonia, [286]⁴⁾ 457. et bis in Operibus [51]⁴⁾ 769; apud Homerum est ἅπαξ εἰρημένον Od δ, 227 φάρμακα μητιόεντα vi passiva. In hymnis bis est Ζεύς μητιόεις [h Ap 344] h XXIII, 5.

ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς semel in Iliade *Ω*, 88; ter in Theogonia 545. 550. 561. semel in Hesiodi fragmentis, 25 (*Κρονίδης Ζεύς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς*) semel in hymnis, h. Ven 43; *πατήρ Ζεύς ἄφθιτα εἰδώς* h. Cer 322.

Praeter *II H*, 478. Od ξ. 243 Theog 550 [et fortasse *II K*, 104] ornantia quae dicuntur sunt epitheta, quamquam apud Hesiodum, ubi multo frequentiora sunt, inexplicabilis divini numinis quiddam inesse in iis videtur, cujus in Iliade vestigium non est. In Odyssea autem ubi ut saepissime ea invenirem fore exspectaveram, quod tam raro leguntur haec epitheta valde sum miratus neque qua ratione expedienda sit difficultas scio, praesertim cum ne Ulixes quidem Διὶ μῆτιν ἀτάλαντος appellatur in Odyssea, sicut quater fit in Iliade *B*, 169. 407. [636. *K*, 137],⁵⁾ quamvis in illa magis spectetur ejus prudentia.

¹⁾ sic veteres, Lehrs, Lobeck; *μητίετα* Bekker. (Autenrieth ad *II A*, 508 in tertia editione Adnotationum Naegelsbachianarum).

²⁾ νοθεύει Bernhardt.

³⁾ spurium esse et Wolfius et Bernhardt et Bekkerus et Nitzschius (p. 154) consentiunt.

⁴⁾ νοθεύει Bernhardt.

⁵⁾ Hector Διὶ μῆτιν ἀτάλαντος *II H*, 47. *I*, 200.

§. 9. Supersunt ex iis quae non pertineant ad naturales vel φυσικός Jovis virtutes, epithetis ea quae aut singulas quasdam ejus potentiae provincias notant aut loca cultu eminentia. Neutrum genus est apud Hesiodum. Apud Homerum Jupiter auspicioꝝ et belli dominus (πανομφαίος. ταμίας πολέμου) domus reique familiaris et hospitum supplicumque patronus (ἐρκεῖος. ξείνιος, ἱκετήσιος, ἐπιτιμῆτωρ ξείνων καὶ ἱκετῶν) appellatur.

a) De Jove πανομφαίῳ, omnium ominum auctore cf. Naegelsbach Theol Hom IV, §. 16 (p. 147 ed. primae, 170 alterius), Preller Myth. Gr. I, p. 92. Semel legitur, Il O, 250. Uno igitur loco epitheton est talem significans Jovem, qualem eum esse sexcenties narratur. Ne multa, hos afferam locos: τέρας ἔφηνε Ζεύς Il B, 324; ἤτεομεν δὲ θεὸν φῆναι τέρας Od γ, 173 (cf. §. 6 sub finem); ὅσσα Διὸς ἄγγελος Il B, 94; ὅσσα ἐκ Διὸς ἐστίν Od α, 283. β, 217; ὄναρ Διὸς ἄγγελος Il B, 26. 63; ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν Il A, 63.

b) ταμίας πολέμου, belli procurator Il A, 84. T, 224. eodem in versu Ζεὺς ὅστ' ἀνθρώπων ταμίας πολέμοιο τέτυκται. Nitzschius in libro cui inscriptum est Die Sagenproessie der Griechen p. 214 haec scripsit: (Der Kampf um Troja) ist ein Krieg aus der alten Sage, der wie alle andern unter dem Walten des Schaffners des Krieges, wie Zeus genannt wird, und unter persönlicher Mitwirkung der Schutzgötter geführt worden ist. Cf. etiam Prelleri Myth. Gr. I, p. 97 seq. Et universas pugnas et singulos belli casus regit victoriamque aut cladem confert pugnantibus. Trojani belli pugnis potissimum Ida in monte sedens (ἐξ Ἰδης καθορῶν Il A, 337) praeest: Ita, ut singularum rerum faciam mentionem, κυδοιμὸν ὤρσεν Il A, 53, ὑσμίνην τανύει Il II, 162, κατὰ ἴσα μάχην τανύει Il A, 336, νύκτα ἐπιτανύει ὑσμίνῃ Il II, 567, νικῆν ἔδωκεν Il II, 845, et Il N, 812, Διὸς μάστιγι κακῇ ἐδάμησαν Achivi. Praeterea etiam huc pertinent quae supra (§. 6) dixi de verbo κύδιστος μέγ-

στος quosque ibi citavi locos. Similia quoque inter se esse epitheta *κύδιςτος μέγιστος* et *ταμίας πολέμου* ibidem memoravi neque ad Hesiodum *κύδιςτος μέγιστος* haec non referri monere praetermisi.

c) *ἐρκεῖος, ἄπαξ λεγόμενον* Od χ, 335, ubi in Ulixis aula *ἐρκεῖον* Jovis fuisse aram narratur. Quo de epitheto quae disseruit Preller Myth. Gr. I, p. 95, iis quod addam nihil habeo.

d) *ξένιος* (*ξένιος attice*) est Il N, 625. Od ι. 271. ξ, 284. 389. *ἐπιγρ.* VI, 8. VIII, 3. 4; *ἱκετήσιος* (*ἱκέσιος attice*) Od ν, 213.

Od ι, 270: *Ζεὺς ἐπιτιμῆτωρ ἱκετάων τε ξένων τε, ξένιος, ὃς ξείνοισιν ἄμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ*

quos versus optime interpretatus est Preller (M. G. I, p. 97): Im Zeus *ξένιος* ist das Gastrecht und das der Schutzflehenden verkörpert. Cf. quae Naegelsbach scripsit in Theol. Posthom. p. 252: Da bekanntlich der *ξένος* im fremden Lande rechtlich ohne Schutz ist, so steht er unter der Obhut des *Ζεὺς ξένιος*, der jede Verletzung des Gastrechts am Wirth oder am Gast nachdrücklich strafft. Ceterum de *ξένιος* et *ἱκεσίω* Jove praeter ceteros Nitzschius praeclare verba fecit ad Od δ, 30. ζ, 204; de *ἐπιτιμῆτωρ* idem scripsit ad Od ι, 270. Praeterea conferendi Preller (M. G. I, p. 94 seqq.) et Naegelsbach (Theol. Homer. V §. 54, p. 252 editionis primae 296 alterius. Theol. Posthom. p. 252 seqq.) et loci Od ζ, 120. 207. η, 165. 181. ξ, 57. 158. π, 422. ρ, 155. ν, 230; quorum gravissimus videtur XIV, 57: *πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν ἅπαντες ξεῖνοί τε πτωχοί τε*. Etiam Hesiodus simile quiddam cecinit Op 327, ubi violari hospitem vetat: Rem igitur neque Hesiodus ignorabat, epithetis usus non est; vult enim ornent epitheta Jovem, quem ad finem certe aptiora sunt ea quae ad universas quam quae ad singulas ejus virtutes pertineant. Apud Homerum haec epitheta non sunt ornantia, sed necessaria, cujus

distinctionis auctor est Duentzerus in initio libelli de divini humanique generis apud Homerum epithetis scripti. Ceterum neque in Theogonia neque in Scuto Jovi ξενίῳ locum fuisse quis est quin intelligat; ἐρκεῖος et πανομφάτος ne apud Homerum quidem saepius sunt quam semel; πολέμου ταμίαν autem non magis pertinere ad Hesiodum quam πολεμῆια ἔργα apparet.

§. 10. Sequuntur epitheta sumpta a singulis quibusdam venerationis locis, Olympo Ida Dodona, e quibus quoniam de Ὀλυμπίῳ jam supra disserui (§. 4), dicendum nunc est de Ida et Dodona.

a) Ida mons Phrygius jam diu tanquam Jovis sedes celebrabatur. In Gargaro promuntorio ara ejus lucusque erat. Ida autem quoniam proxime aberat ab agro Trojano, etiam Trojae templum Ἰδαίου Διός fuisse narratur Il II, 605. Summo monte sedentem Jovem regere belli pugnās credebant, unde factum est, ut etiam Achivi precantes Ἰδηθεν μεδέωντα Jovem alloquerentur.¹⁾ Ἰδαῖος igitur vocatur a Trojanis Il II, 605. Ω, 291, Ἰδηθεν μεδέων ab utrisque Il Γ, 276. 320. Η, 202. Ω, 308. Quae vocabula quod neque in Odyssea neque in Hesiodo inveniuntur, nemo mirabitur.

b) Il II, 233 ita precatur Achilles:

Ζεῦ ἄνα, Δωδωναῖε, Πελασγικέ, τηλόθι ναίων,
Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου.

¹⁾ Naegelsbach ad Il Γ, 276 haec notavit: Der universellste, in den feierlichen Schwüren an die Spitze aller göttlichen Wesen gestellte Gott wird hier zugleich localisirt, in höchst merkwürdiger Mischung seiner allgemeinen und singulären Natur. Mihi quidem Ἰδηθεν μεδέων non adjectivum videtur esse sed participium, similiter atque Il Δ, 336: Ζεὺς δέ σφι κατὰ ἴσα μάχην ἐτάνωσε Κρονίων ἐξ Ἰδης καθορῶν. Atque XXIV, 291 cum dixisset Hecuba: ἀλλ' εὖχεν σὺν' ἔπειτα κελαινεφεῖ Κρονίῳ, Ἰδαίῳ ὅστε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται, γ. 308 ita incipit preces Priamus: Ζεῦ πάτερ Ἰδηθεν μεδέων etc. Τροίην non urbem sed agrum Trojanum significare nemo nescit.

Pelasgorum patronus est *Ζεὺς Δωδωναῖος* quorum Myrmidones pars erant. De Dodona ejusque oraculo vide quae exposuerunt Preller M. G. I, p. 80 seq. II, p. 276 Naegelsbach Theol. Posthom. p. 171.

§. 11. Nunc quoniam de regis Jovis epithetis dictum est pergamus ad ea quae ad naturales ejus virtutes pertineant. Fortasse haec praeponi debebant reliquis, quod coelestis Jovis cognitionem quam regis priorem fuisse constat. (Cf. de Jove coelesti et de Jove rege Preller I p. 73). Tamen quoniam et apud poetas nostros et in omnibus quae supersunt Graecorum scriptis, regis praevalet cognitio, illa praeposui. —

Ipsium Jovis nomen coelum significat; coeli deus est et fortunans et atrox (Preller I p. 77). Is igitur est qui conquirit et coacervat nubes, scilicet imbre et tonitribus graves, regitque ventos. Copiosius haec explicare neque meum est qui de epithetis tantum dicere proposuerim, neque necessarium, tot summorum et doctissimorum de hac re scriptis exstantibus. Itaque satis erit de singulis epithetis laudare Prellerum cujus me sequi auctoritatem profiteor.

Ac primum quidem eorum facienda est mentio quae et alios ob causas et quia frequentissima sunt in textu, publica persuasione magis videntur recepta, *νεφέληγερέτα*, *κελαινεφής*, *αἰγίοχος*, *εὐρύοπα*, deinde eorum enumeranda erit turba quae de suo ficta a poetis, quamvis varie composita, eundem tamen omnia significant Jovem, fulminis et tonitrus dominum; qualia sunt *τερπικέραυνος*, *ἀργικέραυνος*, *ἄσπεροπητής*, *στεροπηγερέτα*, *ἐρίγδουπος*, *ἐρίγδουπος πόσις* *Ἥρης*, *ἐριβρεμέτης*, *ὑψιβρεμέτης*, *βαρύκτυπος*, *ερισμάραγος*.

a) Frequentissimum hujus generis epitheton est *αἰγίοχος*, septies et tricies in Iliade *A*, 202. 222. *B*, 157. 348. 375. [491. 598.] 787. [*Γ*, 426.] *E*, 115. 396. 635. 693. [714. 733. 742.] 815. *Z*, 420. *II*, 60. *Θ*, 287. 352. 384. 427. [*K*, 278. 553.] *A*, 66. *M*, 209. *N*, 825. *Ξ*, 160. 252. *O*, 175. 242. 379. *P*, 176. [*Φ*, 420.] *X*, 221; septiesdecies

in Odyssea γ, 42. 394. δ, 752. 762. ε, 108. 187. ζ, 105. 324. ι, 154. 275. ν, 252. 371. [ο, 245.] π, 320. [ω, 164. 529. 547]; decies in hymnis, h Merc 183. 396. [551.] h Ven 8. [23.] 27. 188. h XXVIII, 7. 17. ἐπιγρ. IV, 3; octies in Theogonia [11. 13.] 25. [52.] 735. 920. 966. 1022; bis in Scuto 322. 443; ter in Operibus 99. 483. [661]; bis in Hesiodi fragmentis, 106. 114;¹⁾ ubique ad Ζεὺς appositum. De aegide cf. Prelleri M. G. I, p. 79. Autenrieth ad Il A, 222 in tertia editione Adnotationum Naegelsbachianarum. Nimbi symbolum est tonantis et fulminantis. A Vulcano eam Jovi datam esse narratur Il O, 308. Fulmen et στεροπή πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο Il A, 66 et ἀστεροπή πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο Sc 322 et Διὸς κτύπος αἰγιόχοιο Il O, 379 vocatur. Gravissimus locus est Il P 593—595:

καὶ τότε ἄρα Κρονίδης αἰγίδ' ἔλκετο θυσσανόεσσαν,
μαρμαρέην. Ἴδην δὲ κατὰ νεφέεσσιν κάλυψεν,
ἀστράψας δὲ μάλα μεγάλ' ἔκτυπε, τὴν δ' ἐτίναξεν.

Minime autem est neglegendum, quod non minus quam quater et vicies Minerva κούρη vel τέκος dicitur Διὸς αἰγιόχοιο, Il A, 202. B, 157. E, 115 [714. 734.] 815. O, 352. 384. 427. [K, 278. 553. Φ, 420.] Od γ, 42. 394. δ, 752. 762. ζ, 324. ν, 252. 371. [ω, 529.] h Ven 8. h XXVIII, 17. [Theog 13.] Sc. 443. Cujus rei causa dubia esse non potest. Etiam Minerva tonans est dea, horrendaque in tempestate nata, et Jupiter aegidem ei commodat saepissime. Ita κούρη Διὸς αἰγιόχοιο egregium factum est Minervae cognomen; neque Hesiodus oblitus est eam hujus verbi in qua natum est significationem, teste loco Sc 443 seq.

b) νεφέληγερέτα (Homericam utor nominativi forma) antiquissimum in carminibus epicis est epitheton (Preller I,

¹⁾ Il Γ, 383—448. E, 711—792. Od ο, 226—256. Theog 11—20. 36—52. Op 646—662. sustulit Bernhardt; Il Φ, 385—514. Nitzschius p. 106; Il B, 491. 598. Βασιλίας, K, 278. 558. Δολωνείας, Od ω, 164. 529. 547. extremae Odysseae partis sunt.

p. 77), Homero quam Hesiodo magis usitatum. Octies et vicies est in Iliade *A*, 511. 517. 560. *A*, 30. *E*, 631. [736. 764.] 888. *H*, 280. 454. *Θ*, [38. 387.] 469. [*K*, 552.] *A*, 318. *Ξ*, 293. 312. 341. *O*, 154. 220. *Π*, 666. *P*, 198. *T*, 10. 19. 215. [*Φ*, 499.] *X*, 182. *Ω*, 64; octies in Odyssea *α*, 63. *ε*, 21. *ι*, 67. *μ*, 313. 384. *ν*, 139. 153. [*ω*, 477]; bis in hymnis [h Ap 312] h Cer 78; ter in Theogonia 558. 730. 944; bis in Operibus [53] 99.¹⁾ Praeter nominativum et genetivum (qui non est in Odyssea) nullus extat in textu casus. Ubique ad *Ζεύς* appositum est et finit versum.

Nubium omnisque tempestatis dominum et rectorem etiam alii Jovem describunt loci plurimi. Sic *πατὴρ Διὸς νεφέλαι* sunt *Π B*, 146; *Διὸς ὄμβρος* *Π E*, 91. *A*, 493. *M*, 296. *Od ι*, 111. 358. *Op* 626. 676; *Διὸς νεφάδες* *Π T*, 357. [*Διὸς ὄραι* *Od ω*, 344] *Διὸς οὐρος* *Π Ξ*, 19. *Od ε*, 176. *ο*, 297. — *Π E*, 522. *Od μ*, 405. *ξ*, 303. *Κρονίων* ἔστησεν *νεφέλην*; *Π II*, 298 *Ζεὺς στεροπηνερέτα κινεῖ νεφέλην*; *Π M*, 25. *Od ξ*, 457. *Op* 488 *Ζεὺς ὕει*; *Π II*, 386 *Ζεὺς ὕδωρ χέει*; *Π M*, 279 *νεφέμεν ὥρετο*; *Π M*, 252 *θύελλαν ὥρσεν*; *Π Φ*, 388. *αἶε*; *Π II*, 365 *λαίλαπα τείνει*; *Π P*, 547 *ἱρὴν τανύει ἐξ οὐρανόθεν*.

c) *κελαινephής*, substantive *Π O*, 46. *Od ν*, 147, appositum ad *Ζεὺς* vel *Κρονίων* *Π A*, 397. *B*, 412. *Z*, 267. [*A*, 78.]²⁾ *Φ*, 520. *X*, 178. *Ω*, 290. *Od ι*, 552. *ν*, 25. h *Ven* 221. h *Cer* 91. 317. 396. 468. h *XIV*, 3. h *XVI*, 4. h *XXXIII*, 5; et semel apud Hesiodum *Sc* 53, secundum Doederleini et G. Curtii sententiam (mihi ex Autenriethii ad *Π B*, 412 adnotatione cognitam) ipsum est coelum; qaam quidem significationem in loco Hesiodico ubi ornans quod vocatur est epitheton agnoscere non possum; de Homero hoc recte dixisse viros summos mihi persuasum

¹⁾ *Π Θ*, 38 Bekker, 587 Nitzschius (p. 451), *Φ*, 499 idem (p. 106), *Op* 53 Bernhardy *νοθεύουσιν*.

²⁾ *ἀθετοῦσιν* Nitzschius (p. 132) et Bekkerus.

est. Atqui praeter *αἰθέρι ναίων* de quo supra dixi (§. 4), hoc unum est epitheton quod pertineat ad coelum ipsum, reliqua hujus generis tempestatis tantum rectorem significare possunt. Itaque probatur Duentzeri illud (p. 17 libelli supra citati), a coelo sumptam deorum notationem ab Hesiodo prorsus esse alienam. Ceterum nisi invenissem apud Duentzerum hanc opinionem, ut de meo eam assequeretur futurum non fuisse confiteor. Nunc vero hoc interesse inter Homeri et Hesiodi sententiam mihi est persuasum, ut apud illum cum rerum coelestium (i. e. nubium fulminis ventorum denique omnis tempestatis) gubernatorem tum ipsum coelum, apud hunc solum coelestium rerum dominatorem spectent hujus generis epitheta. Opponi potest versus Op 18 ubi *Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων* dicitur. Sed hoc quoque loco prima vocabulorum vis, ut saepius fieri apud Hesiodum pluribus jam locis demonstravi, quasi confusa videtur et delecta. Apparet enim *αἰθέρι ναίων* et *ὑψίζυγος* hoc loco synonyma esse, quamobrem *αἰθέρι ναίων* fere idem significat atque alibi *Ὀλύμπιος*.

d) *εὐρύοπα* utrum late tonantem describat an late spectantem dubium potest videri, neque momentum ad discrimen etiamsi non esset spurius afferret versus Il A, 498 *εὐρύοπα Κρονίδης ἦσται ἐπ' ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδευράδος Ὀλύμπιοι*; recentioris aetatis viri docti paene omnes illud prae-tulerunt. Usitatum est vocabulum utrique poetae, legitur enim Il [A, 498].¹⁾ E, 265. Θ, 206. 442. I, 419. 686. N, 732. Ξ, 203. 265. O, 152. 724. II, 241. [P, 545.]²⁾ Ω, 98. 296. Od β, 146. γ, 288. δ, 173. λ, 436. ξ, 235. ρ, 232 [ω, 544.] [h Ap 339] h Merc 540. h Cer 3. 335. 441. 460. h XXII, 2. 4. Theog 514. 884. Op 229. 239. 281.

e) Tonantem Jovem praeter voces *αἰγίοχος* et *εὐρύοπα* haec describunt epitheta:

τερπικέραννος, Il A, 419. B, 478. 781. Θ, 2. A, 773.

¹⁾ Spurium esse censet Bernhardt.

²⁾ ἀδεται Bekkerus.

M, 252. *II*, 232, *Ω*, 529. *Od* η, 164. 180. ξ, 268.
 ρ, 437. τ, 365. υ, 75. [ω, 24.] *h Ap* 5. *h Ven*
 36. *h Cer* 485. *h XI*, 5. *h XXVI*, 4. *Op* [52].¹⁾
 273. *Hes fr.* 26.

ἀργικέραυνος, *II* [T, 121].²⁾ *T*, 16. *X*, 178.

ἀστεροπητής, (*Ζεύς ἀστεροπ.*) *II H*, 443. (*Ολύμπιος*
ἀστ.) *II A*, 580, *Theog* 390. (*Ζεύς Ολύμπιος ἀστ.*)
II A, 609. *M*, 275.

στεροπηγερέτα, *II II*, 298. (*Ζεύς στεροπηγερέτα κινεῖ*
νεφέλην).

ερίγδονπος, *II E*, 672. *M*, 235. *O*, 293. *h XI*, 3.
 [Theog 41].³⁾

ερίγδονπος πόσις Ἥρης, *II H*, 411. [*K*, 329.] *N*, 154.
II, 88. *Od* θ, 465. ο, 112. 180.

εριβρεμέτης, *II N*, 624.

ὑπιβρεμέτης, v. supra (§. 5).

βαρύκτυπος *Theog* 388. [*Sc* 318. *Op* 79].⁴⁾ *h Cer* 3.
 335. 441. 460. (cf. *ερίκτυπος* *Neptunus* *Theog*
 440. 456. 818. *Ζεύς γαιάοχος* *Aesch. Suppl.* 816
D 784 *H*).

ερισμάραγος *Theog* 815.

Ex his ἀργικέραυνος στεροπηγερέτα ερίγδονπος πόσις Ἥρης
 (cf. §. 1 fin) *εριβρεμέτης* *Homeri*, *βαρύκτυπος ερισμάραγος*
Hesiodi sunt propria; tamen quoniam plane idem significant
 utraque, magni momenti esse hoc discrimen non puto.

Praeterea locorum quorundam facienda est mentio
 eodem pertinentium: *II P*, 593 seq. (v. sub *αἰγίοχος*);

Theog 71 *Ζεύς οὐρανῷ ἐμβασιλεύει*
αὐτὸς ἔχων βροντὴν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν;

Theog 854 (*Ζεύς*) *εἴλετο δ' ὄπλα,*
βροντὴν τε στεροπὴν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν;

¹⁾ νοθεύει Bernhardy.

²⁾ sustulerunt Bernhardy et Nitzschius (p. 129).

³⁾ ἀθετεῖ Bernhardy.

⁴⁾ utrumque νοθεύει Bernhardy.

Theog 141 (*Κύκλωπες*) οἱ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδοσαν τευξάν
τε κεραυνόν.

Αἰὼς βροντὴ est Il N, 796. Od v, 121; fulmen *πληγὴ Αἰὼς*
Il E, 414. *Αἰὼς κεραυνός* Il E, 414. O, 117. Φ, 198. 401.
Od x, 416. ξ, 306. *Αἰὼς πολόεις κεραυνός* Sc 422; *κεραυνός*
δειμαλέον Αἰὼς ὄπλον Batr. 289. Cf. locos s. v. *αἰγίοχος* citatos. Recentioribus temporibus *κεραύνιος* dictus
est Jupiter, cf. Preller M. G. I, p. 78.

§. 12. Restat ut quaedam verba paucis attingam, quae
quamquam epitheta vocari non possunt, tamen quod iis
appellatur Jupiter huc pertinent. Namque ne summus qui-
dem deorum is est qui nunquam increpitetur ab iis qui cur
mirentur vel irascentur habeant vel certe habere arbitrentur.
Id quod mirum esse non potest in ejus simplicitatis aetate,
quae minime offendatur versu Il A, 122

Ἀτρεΐδῃ κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων.

Cf. etiam Nitzschii ad Od ζ, 187 adnotationem. — Sic
sexies (A, 552. A, 25. Θ, 462. E, 330. II, 440. [Σ, 361]¹)
est in Iliade versus:

αἰνότητε Κρονίδῃ, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;

germanice: Sonderbarer, was hast Du da für ein Wort ge-
sprochen! Mirantium est verbum non sine levi vituperatione
admixta. Similiter *δαιμόνιος* est Theog 655, *δολομήτης*
Il A, 540. In *δολομήτης* jam gravior inest vituperatio,
probante et tota loci ubi legitur sententia et voce *δολομῆ*
τις qua Aegisthos et Clytaemnestra solent appellari. Il I,
19 Agamemnon *σχέτλιον* vocare Jovem non dubitat. h Ap
322 objurgat Jovem Juno verbis *σχέτλιε ποικιλομήτα*; at
Hermannus totam illam narrationem 302—354 tamquam
spuriam notavit. Acerbissima autem vituperatio inest in
versu Il Θ, 361, ubi Minerva *σχέτλιος*, inquit, *αἰὲν ἄλι-*
τρός, ἐμῶν μενέων ἀπερῳεύς, horrendus, semper nefarius,
meorum consiliorum conturbator. Sed Minerva haec loqui-

¹) spurius testibus Bekkero et Nitzschio (p. 106).

tur, audax patris indulgentia filiola, quam ad coercendam atrocissimis interdum opus est minis. Similes sunt loci

II Γ, 365. Od υ, 201: Ζεῦ πάτερ, οὔτις σεῖο θεῶν
ὀλοώτερος ἄλλος.

[II Η, 69 seq: ὄρκια μὲν Κρονίδης ὑψιζυγὸς οὐκ ἐτέλεσεν,
ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισιν]¹⁾

II Ι, 52: ἐν δὲ κυδοιμόν
ᾧρσε κακὸν Κρονίδης.

II Ν, 812 ἀλλὰ Διὸς μάστιγι κακῇ ἔδαμηνεν Ἀχαιοί.
Quae si in unum omnia comprehendimus, major est apud Hesiodum eorum quae regem et dominantem Jovem significant epithetorum numerus (§. 3). Desunt Hesiodo ea quae aut ad singulas divinae potestatis partes (§. 9), aut ad loca cultu Jovis praeclara pertinent (§. 10), nisi forte Ὀλύμπιος his adnumeratur. Deest etiam ὑπατος epitheton. In aliis quibusdam naturalis et principalis significatio quae cernitur apud Homerum, Hesiodi memoriae est exempta cessitque generali cuidam. Ita factum est in κύδιστος μέγιστος (§. 6) et ὑπερμενής (§. 7). De naturalium, ut ita dicam, epithetorum significatione diversa vide §. 11, c.

¹⁾ νοθεύει Bernhardt.

Ceterum praetermissis hymnis Batrachomyomachia Hesiodi fragmentis haec inveniuntur in omnibus utriusque poetae carminibus epitheta: *Κρονίων, πατήρ, πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, μέγας, μητίετα, αἰγίοχος;*

in solo Scuto desunt *Κρονίδης, ἄναξ, Ὀλύμπιος, ὑψιβρεμέτης, ἐρισθενής, νεφεληγερέτα, εὐρύοπα;*

in Iliade Odyssea Operibus sunt *αἰθέρι ναίων, τερπικέραυνος;*

in Iliade Odyssea Scuto *κελαινεφής;*

in Iliade Theogonia Scuto *ὑπερμενής;*

in Iliade et Theogonia *κύδιστος μέγιστος, ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς, ἀστεροπητής, ἐρίγδουπος;*

in Iliade et Operibus *ὑψίλυγος.*

Ex his tria et viginti sunt in Iliade, sedecim in Odyssea, undeviginti in Theogonia, octo in Scuto, sedecim in Operibus.

Quinque sunt in utroque carmine Homérico epitheta quae non inveniuntur apud Hesiodum: *Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω, ὑπατος κρειόντων, θεῶν ὑπατος καὶ ἄριστος, ξείνιος, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης.*

In sola Iliade inveniuntur viginti quinque: *Κρόνου παῖς, Ἥρης πόσις ἠγκόμοιο, ὑπατος, ὑπατος μήστωρ, ὑπόθι ὦν, ὕψι ἥμενος, μέγας θεός, ἄριστος, ἀθάνατος, πανομφαῖος, ταμίας πολέμου, Ἰδαῖος, Ἰδηθεν μεδέων, Δωδωναῖος, Δωδώνης μεδέων, Πελασγικός, τηλόθι ναίων, ἀργικέραυνος, στεροπηγερέτα, ἐριβρεμέτης, αἰνότητος, σχέτλιος, αἰὲν ἀλιτρός, ἀπερωεὺς (μενέων Ἀθηνᾶς), δολομήτης.*

Odysseae propria sunt quatuor: *θεός, ἐρχεῖος, ἱκετήσιος, ἐπιτιμῆτωρ ξείνων καὶ ἱκετῶν.* —

Hesiodus omnino duodecim habet epitheta nova, quorum unum est in Theogonia Scuto Operibus (*βαρύκτυπος*), unum in Theogonia Operibus (*μητιόεις*). Septem (*Κρόνου*

υἱός, Ἥρης παρακοίτης, βασιλεὺς Θεῶν, βασιλεὺς Θεῶν καὶ ἀνδρῶν, ὑψιμέδων, ἐρισμάραγος, δαιμόνιος) Theogoniae, unum (βασιλεὺς ἀθανάτων) Operum, duo (μακάρεσσιν ἀνάσσων, σημάντωρ Θεῶν) Scuti sunt propria.

In universum igitur Jovis epitheta Homerica et Hesiodica sunt undeseptuaginta, quorum tria et quinquaginta inveniuntur in Iliade, viginti quinque in Odyssea, viginti octo in Theogonia, undecim in Seuto, undeviginti in Operibus. Homerus quinquaginta octo Hesiodus triginta quinque usus est epithetis.

Quoties quoque epitheto usi sint poetae nostri supra scriptum est in singulis paragraphis. In omni summa

53 Iliadis epitheta 428 locis

25 Odysseae „ 140 „

28 Theogoniae „ 72 „

11 Scuti „ 16 „

19 Operum „ 41 locis scripta legimus,

unde maximam in hac re varietatem apparet esse Scuti deinde Operum Theogoniae Odysseae Iliadis. Sin. non adnumerantur duodeseptuaginta Iliadis, triginta Odysseae, duodecim Theogoniae unus Scuti tredecim Operum loci ἀθετούμενοι,

50 Iliadis epitheta 360 locis

24 Odysseae „ 110 „

27 Theogoniae „ 60 „

10 Scuti „ 15 „

17 Operum „ 28 locis leguntur. —

Batrachomyomachia quinque tantum habet Jovis epitheta, Κρονίων, Κρονίδης, πατήρ, πατήρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε, ἄναξ; hymnus ad Apollinem in textu ab Hermauno constituto tria, πατήρ, μητίετα, τερπικέραννος, praeterea sex in versibus διεσκευασμένοις, Κρονίδης, μητιόεις, εὐρύοπα, νεφεληγερέτα σχέτλιος ποικιλομήτης. Major est in hymno ad Mercurium epithetorum vicissitudo; novem enim quae in eo inveniuntur epitheta leguntur locis viginti sex; Κρονίων

sepius, πατήρ novies, minus saepe Κρονίδης, μέγας, μητίετα, θεῶν σημάντωρ πάντων, αἰγίοχος, ὑψιβρεμέτης, εὐρύοπα. In hymno ad Venerem sex sunt Jovis epitheta, Κρονίων, πατήρ, μητίετα, αἰγίοχος, κελαινεφής, ἄφθιτα μήδεα εἰδώς, in hymno ad Cererem novem, Κρονίων, Κρονίδης, πατήρ, τερπικέραννος, εὐρύοπα, κελαινεφής, βαρύκτυπος, ὕπατος καὶ ἄριστος, ἄφθιτα εἰδώς, quae non minus quam semel et tricies inveniuntur. Quae in reliquis hymnis leguntur epitheta enumerare longum est; in Hesiodi fragmentis occurrunt Κρονίων. Κρονίδης, πατήρ, πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, θεῶν σημάντωρ πάντων, Ὀλύμπιος, θεὸς ἄμβροτος, ἄφθιτα μήδεα εἰδώς, αἰγίοχος, τερπικέραννος. —

Duo epitheta ut una apponantur saepe fit; plus duobus multo rarius, atque alloquentium in verbis. Ita

Ζεῦ κύδιστε μέγιστε, κελαινεφές, αἰθέρι ναίων II B, 412.

Ζεῦ πάτερ, Ἰδηθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε II Γ, 276.
320. H, 202 Ω, 308.

ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη, ὕπατε κρείόντων [II Θ, 31.]

Od α, 45. 81. [ω, 473.]

Praeterea II Θ, 361

ἀλλὰ πατήρ οὐμὸς φρεσὶ μαίνεται οὐκ ἀγαθῇσιν
σχέτλιος, αἰὲν ἀλιτρός, ἐμῶν μενέων ἀπερφεύς et h XXII.

Praeterea quatuor locis tria sunt epitheta quorum tamen inter duo ea intercedit ratio ut alterum alteri sit subjunctum. Ita IV, 166 tria sunt epitheta

Ζεὺς Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων,

sed ὑψίζυγος, ad Κρονίδης potius pertinere videtur quam ad Ζεύς; similiter atque II [H, 69]. Σ, 185. Non apposita voce Ζεύς quinque locis tria inveniuntur epitheta,

πατήρ ἀργικέραννος, κελαινεφής II X, 178.

κελαινεφής Κρονίων, Ἰδαῖος II Ω, 290.

[πατήρ ἐρισθενής Κρονίων Od θ, 289]

πατήρ Κρονίδης ὕπατος καὶ ἄριστος h Cer 21.

πατήρ (Proserpinae) κελαινεφής Κρονίων h Cer 396;

sed et πατήρ et Κρονίων tam saepe substantive pro Ζεύς

posita leguntur, ut primo loco *πατήρ ἀργικέραυνος*, secundo *κελαινεφής Κρονίων* tanquam unum sint verbum; de tertio loco sic videtur statuendum, ut *ἔρις-θενής* et ad *πατήρ* pertineat et ad *Κρονίων* subiectumque sit utrique; *πατήρ ἔρις-θενής* enim exstat II T, 355, *ἔρις-θενής Κρονίων* II Φ, 184, quibus e versibus illud videtur confusum. Hesiodus plus duobus epithetis non est usus. —

Ex iis ubi duo epitheta ad *Ζεύς* vocem accedant locis, ii primum sunt enumerandi, quibus utrumque epitheton ad *Ζεύς* sit appositum, deinde quibus unum sit appositum, alterum substantivum. Ex illorum numero hi sunt loci:

Ζεύς Κρονίων ἀνάξ II [A, 502.] B, 102. H, 194. 200. Σ, 118. [Op 69].

Ζεύς Κρονίων θεῶν σημάντωρ πάντων Sc 56.

Ζεύς πατήρ θεῶν σημάντωρ πάντων Hes fr. 20.

Ζεύς πατήρ Κρονίων Op 258.

Ζεύς κελαινεφής Κρονίων h Cer 317.

Ζεύς αἰγίοχος Κρονίδης II B, 375.

[*Ζεύς ὑπατος Κρονίδης* II E, 756. cf. §. 5].

Ζεύς κελαινεφής Κρονίδης Od ι, 552. ν, 25.

Κρονίδης Ζεύς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς Hes fr 25.

πατήρ Ζεύς αἰγίοχος II A, 66. X, 21. Sc 322. h Ven 27.

Ζεύς πατήρ ὑψίστος II A, 544.

[*Ζεύς πατήρ ἀργικέραυνος* II T, 121]

πατήρ Ζεύς ἄφθιτα εἰδώς h Cer 322.

Ζεύς μητιόεις θεῶν πατήρ ἥδὲ καὶ ἀνδρῶν Theog 457.

Ὀλύμπιος μητίετα Ζεύς A, 508.

Ζεύς Ὀλύμπιος ἀστεροπητής II A, 609. M, 275.

Ὀλύμπιος εὐρύοπα Ζεύς Od δ, 173. Theog 884.

βαρύνκνυπος εὐρύοπα Ζεύς. h Cer 3. 335. 441. 460.

Ζεύς Ὀλύμπιος αἰθέρι ναίων Od ο, 523.

Ζεύς Ὀλύμπιος ὑψιμέδων Theog 529.

Ζεύς κύδιστος μέγιστος II Γ, 298.

Ζεύς κύδιστος μέγιστος θεῶν ἀειγενεταίων Theog 548.

αἰγίοχος Ζεύς νεφεληγερέτα Op 99

ξένιος Ζεὺς ὑψιμέδων ἐπιγρ VIII, 3.

Praeterea, ut supra dixi, quidam sunt loci, quibus Jovis notio quae est in versu praecedenti, excipitur et repetitur in sequenti. Ita

Π A, 353 Ὀλύμπιος —, Ζεὺς ὑψιβρεμέτης,

[Theog 41 πατήρ (Musarum) —, Ζεὺς ἐρίγδονπος],

Π I, 18 Ζεὺς Κρονίδης —, σχέτλιος

Π N, 624 Ζεὺς ἐριβρεμέτης, ξείνιος,

Od ι, 270. Ζεὺς ἐπιτιμήτωρ ἱκετῶν τε ξείνων τε, ξείνιος,

Od χ, 334. Ζεὺς μέγας —, ἐρκεῖος.

Restat ut quibus locis pro Jovis nomine duo epitheta posita sint dicam. Ubique horum duorum unum est substantivum Κρονίων, Κρονίδης, Κρόνου υἱός, πατήρ, Ὀλύμπιος, ἐρίγδονπος πόσις Ἥρης, alterum substantivo appositum. Ita κελαϊνεφής Κρονίων legitur Π A, 397. Z, 267. [A, 78].

Sc 53. h Ven 221. h Cer 91. 468. h XIV, 3. h XVI, 4. h XXXIII, 5.

ὑπερμενής Κρονίων Π B, 350. 403. H, 315. 481. M, 226. Theog 534.

ἐριςθενής Κρονίων Π Φ, 184. Theog 4.

πατήρ Κρονίων h Merc 328.

Κρονίων Θεῶν σημάντωρ πάντων h Merc 367.

εὐρύοπα Κρονίδης Π [A, 498.] O, 152. Ω, 98.

αἰνότητος Κρονίδης (cf. §. 12.) Π A, 552. A, 25. Θ, 462. E, 330. II, 440. [Σ, 361].

Κρονίδης ὑψίζυγος Π H, 69. Σ, 185.

πατήρ Κρονίδης Π Φ, 508. X, 60. Theog 53. h Cer 27. 408. 414.

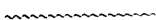
Κρόνου υἱός ἄναξ Theog 660.

πατήρ (Bacchi) ἄναξ h XXV, 3.

πατήρ ἐριςθενής Π T, 355.

Ὀλύμπιος ἀστεροπητής Π A, 580. Theog 390.

Θεῶν ὄριστος, ἐρίγδονπος πόσις Ἥρης Π N, 154.

V I T A.

Natus sum Joannes Carolus Augustus Julius Treutler Haynavii anno hujus seculi quadragesimo quinto, pridie Cal. Sept., patre Henrico, quem dilectissimum ut deus per longissimum tempus incolumem mihi servet in dies oro et precor, matre Emilia e gente Dallmer, quam ante hos duodeviginti annos acerbissima morte ereptam lugeo. Fidei addictus sum evangelicae. Primis litterarum elementis imbutus anno 56, cum superiorum jussu Lignitiam se contulisset, pater meus, ejus oppidi gymnasio sum commissus. Biennio autem post relicto gymnasio academiam equestrem coepi frequentare, quae tum rectore Sauppe viro Illustrissimo florebat. Ibi H. Sauppil inprimis et E. Scheibeli scholis tanto litterarum antiquarum amore incendebar, ut emensus curriculum scholasticum totum me iis dare apud animum constituerem. Itaque testimonio maturitatis ornatus m. Oct. anni h. s. 62 almam litterarum Universitatem Viadrinam petii et ab Ill. Stenzler t. t. fascis academicos tenente in numerum civium academicorum receptus philologiam professus sum. Per triennium scholis interfui virorum Ill. Braniss Cauer Haase Hertz Junkmann Luebbert Pfeiffer Roepell Rossbach. M. Oct. anni 65 in celeberrimam litterarum sedem Lipsiam migravi atque a Rectore Ill. Kahnis in civium academicorum numerum receptus apud Ill. Roscherum philosophorum ordinis decanum maxime spectabilem rite nomen dedi. Ubi quae viri clarissimi Ahrens Brandes G. Curtius Eckstein Klotz Overbeck Ritschl et privatim et publice apud me collocaverunt beneficia, nulla unquam oblivio delebit.

Lipsia reversus nuper a Rectore Ill. Rossbach inter cives academicos et ab Ill. Hertz decano maxime spectabili in philosophorum ordinem receptus sum.